

Identity of Colonial Architectural Heritage in Thakhek City Center

Saikhim SIHAVONG, Luangphasy SENGONKEO, Phisit SYHALATE,

Sithixay INSYXIENGMAI, Phaichit PHONGKHAMDENG

Faculty of Architecture, National University of Laos, Lao PDR

¹**Correspondence:** Saikhim
SIHAVONG, Faculty of
Architecture, National
University of Laos,
Tel.: +856-20 54 337 433,
Email:
Saikhim39@gmail.com

Submitted: June 05, 2024

Revised: August 05, 2024

Accepted: August 09, 2024

Abstract

This paper examines the preservation of colonial architecture in the center of Thakhaek, which is a unique and historically significant feature of the city. Researching the historical context, architectural features and cultural values of the buildings in the colonial era in Laos and efforts to preserve and promote them to become a heritage of the city. The research uses mixed methods, combining documentary research, observation from the field through surveys, measurements and interviews with local stakeholders.

The findings reveal the challenges faced in preserving the colonial architecture at Thakhaek, including limited resources. This research also highlights the potential benefits of preserving colonial architecture, such as promoting cultural tourism, encouraging community participation, and contributing to the preservation of the city's colonial architectural heritage. The study concluded with recommendations to promote the preservation and preservation of the heritage of colonial architecture in the center of Thakhaek, emphasizing the need for a comprehensive preservation plan, increasing public awareness, understanding and cooperation between various parties related to the local area. This research contributes to the broader discussion on architectural heritage preservation in Lao PDR and Southeast Asia, offering insights into the challenges and opportunities of preserving colonial architecture in the old urban areas of Thakhaek in the context of rapid urban development.

Keywords: Identity, Heritage, Colonial Architectural, Thakhaek City

1. ພາກສະເໜີ

ສະຖາປັດຕະຍະກຳຍຸກອານານິຄົມໃນລາວ ເຊິ່ງ
ເລີ່ມແຕ່ປີ 1893 ແລະ ແກ່ຍາວເຖິງປີ 1954. ໃນຊ່ວງ
ເວລານີ້, ຝຣັ່ງໄດ້ນຳເອົາຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳມາສູ່
ລາວ ໂດຍສະເພາະໃນເຂດຕົວເມືອງເຊັ່ນ ຕົວເມືອງຫຼວງ
ພະບາງ, ຕົວເມືອງວຽງຈັນ, ຕົວເມືອງທ່າແຂກ, ຕົວເມືອງ
ສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ຕົວເມືອງຈຳປາສັກ
(Southiphong, 2017). ສະຖາປັດຕະຍະກຳຍຸກສະໄໝ
ຝຣັ່ງໃນລາວ ມີລັກສະນະສະຖາປັດຕະຍະກຳແບບເອີຣົບ
ແລະ ລາວ ປະສົມປະສານກັນດ້ວຍການໃຊ້ດິນຈີ່, ໄມ້

ແລະ ປຸນປັ້ນດິນຈີ່ໃນອາຄານ, ເພດານສູງ, ປະຕູໂຂງ ແລະ
ລະບຽງໄມ້ທີ່ກວ້າງຂວາງ. ສະຖາປັດຕະຍະກຳຍຸກອານາ
ນິຄົມໃນລາວ ໄດ້ຖືກຮັກສາໄວ້ຢູ່ໃນຫຼາຍອາຄານປະກອບ
ດ້ວຍເຮືອນວິນລາ, ໂຮງແຮມ, ເຮືອນ ພັກ, ຮ້ານອາຫານ,
ຮ້ານນວດ ລວມທັງອາຄານບໍລິຫານ ແລະ ທີ່ພັກອາໄສ.
ການຮັກສາສະຖາປັດຕະຍະກຳອານານິຄົມໃນລາວແມ່ນມີ
ຄວາມສຳຄັນຕໍ່ການຮັກສາມໍລະດົກທາງປະຫວັດສາດ ແລະ
ວັດທະນະທຳ ເພື່ອດຶງດູດນັກທ່ອງທ່ຽວ, ສົ່ງເສີມການເປັນ
ຕົວເມືອງເກົ່າ ແລະ ສະຖາປັດຕະຍະກຳແບບຍືນຍົງ
(Keobountham, 2020). ສະຖາປັດຕະຍະກຳອານານິຄົມ

ໃນລາວ ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງປະຫວັດສາດ ແລະ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານວັດທະນະທຳຂອງປະເທດ ທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງອິດທິພົນຂອງການປົກຄອງອານານິຄົມຂອງຝຣັ່ງຕໍ່ສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງລາວ ໂດຍສະເພາະໃນອາຄານທີ່ຢູ່ອາໄສ (Upachitkul et al., 2021). ການຮັກສາສະຖາປັດຕະຍະກຳອານານິຄົມໃນລາວ ແມ່ນໄດ້ປະຕິບັດຕາມແນວທາງການເປັນມໍລະດົກໂລກຂອງອົງການ UNESCO ຢ່າງເຂັ້ມງວດ ທີ່ຮັບປະກັນວ່າອາຄານທີ່ສະທ້ອນເຖິງມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ ແລະ ປະຫວັດສາດແມ່ນໄດ້ຮັບການອະນຸຮັກ ໂດຍບໍ່ມີການດັດແປງ ຫຼື ປັບປຸງໃໝ່. (Somsamon, 2018). ສະຖາປັດຕະຍະກຳອານານິຄົມຂອງຝຣັ່ງ ໄດ້ຮັບຄວາມເຂົ້າໃຈລວມກ່ຽວກັບທັດສະນີຍະພາບຕົວເມືອງ ແລະ ໄດ້ສ້າງຮູບແບບພາບພົດຂອງຕົວເມືອງ. ສິ່ງທີ່ສຳຄັນກວ່ານັ້ນ, ຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳອານານິຄົມນີ້ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການເຊື່ອມໂຍງຂອງຕົວເມືອງກັບການທ່ອງທ່ຽວວັດທະນະທຳ ແມ່ນເຄື່ອງມືສຳຄັນໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ (Son et al., 2020).

ການຕົກເປັນອານານິຄົມຂອງຝຣັ່ງຂອງທ່າແຂກໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນໃນທ້າຍສະຕະວັດທີ 19 ແລະ ໄດ້ແກ່ຍາວເຖິງກາງສະຕະວັດທີ 20. ໃນໄລຍະນີ້, ທ່າແຂກກາຍເປັນເມືອງການຄ້າທີ່ສຳຄັນ ເນື່ອງຈາກມີຈຸດຍຸດທະສາດຢູ່ແຄມແມ່ນ້ຳຂອງ, ຫັນໜ້າໄປຫາພະລາຊະວັດຂອງໄທ. ຊື່ ທ່າແຂກ ມີຄວາມໝາຍວ່າ ຄຳວ່າ “ແຂກ” ແລະ “ທ່າ” ອ້າງເຖິງໜ້າທີ່ຂອງເມືອງກ່ອນໜ້ານີ້ຄືການຂຶ້ນເຮືອຂອງພໍ່ຄ້າຊາວຕ່າງຊາດ (Karlström, n.d). ເຂດໃຈກາງຂອງເມືອງເກົ່າສາມາດພົບເຫັນໄດ້ຢູ່ໃນບໍລິເວນພື້ນທີ່ສີ່ຫຼ່ຽມນ້ຳພູ ຢູ່ໃກ້ກັບແມ່ນ້ຳຂອງ, ບ່ອນທີ່ມີອາຄານເກົ່າຫຼາຍທີ່ຍັງຄົງຢູ່. ໃນສະໄໝອານານິຄົມຂອງຝຣັ່ງ, ທ່າແຂກເປັນເມືອງການຄ້າທີ່ສຳຄັນ, ມີຕຶກອາຄານແບບຝຣັ່ງຫຼາຍຫຼັງຍັງເຫັນໄດ້ຊັດເຈນຢູ່ທົ່ວເມືອງ, ຕັ້ງແຕ່ທ້າຍສະຕະວັດທີ 19 ແລະ ຕົ້ນສະຕະວັດທີ 20. (Phattananurochan et al., 2020)

ການທົບທວນທິດສະດີທີ່ກ່ຽວກັບການອະນຸຮັກສະຖາປັດຕະຍະກຳອານານິຄົມຢູ່ໃຈກາງເມືອງທ່າແຂກ ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ມີຄວາມສົນໃຈໃນການອະນຸຮັກ ແລະ ຄຸ້ມຄອງອາຄານມໍລະດົກໃນເມືອງທ່າແຂກ ລວມທັງສະຖາປັດຕະຍະກຳອານານິຄົມ. ແຜນການຄຸ້ມຄອງການທ່ອງທ່ຽວ ວັດທະນະທຳ ແລະ ປະຫວັດສາດ ທຳມະຊາດໄດ້ເນັ້ນໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມຈຳເປັນໃນການຊຸກຍູ້ສິ່ງເສີມການອະນຸຮັກອາຄານມໍລະດົກ ແລະ ສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຕຶກອານານິຄົມເຂດໃຈກາງເມືອງທ່າແຂກ (ແຂວງຄຳມ່ວນ, 2023). ຕະຫຼາດກາງຄືນທ່າແຂກ ແລະ ຕຶກອານານິຄົມເກົ່າແກ່ໃນເມືອງທ່າແຂກ ໄດ້ຖືກກ່າວເຖິງໂດຍສະເພາະໃນແຜນການເປັນພື້ນທີ່ເພື່ອພັດທະນາຕາມລະບຽບການ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ (ADB, 2016).

ການສຳຫຼວດກະກຽມການກຳນົດຍຸດທະສາດການພັດທະນາຫຼັກແຫຼ່ງໃນພາກພື້ນໃນລາວ ເນັ້ນໜັກເຖິງຄວາມຈຳເປັນໃນການອະນຸຮັກ ແລະ ພັດທະນາໃຈກາງເມືອງເກົ່າທີ່ສ້າງຂຶ້ນໃນສະໄໝອານານິຄົມ ເພື່ອເປັນສັນຍາລັກເພື່ອສ້າງພາບພົດຂອງເມືອງ ແລະ ດຶງດູດນັກທ່ອງທ່ຽວ. (JICA, 2010). ໃນປີ 2023, ແຂວງຄຳມ່ວນ ໄດ້ຮັບຮອງບັນດາຕຶກອາຄານ ແລະ ເຮືອນຂອງຝຣັ່ງ 71 ຫຼັງ ເພື່ອເປັນບ່ອນອະນຸຮັກປະຫວັດສາດ ເພື່ອເປັນບ່ອນຮ່າຮຽນປະຫວັດສາດໃຫ້ແກ່ຄົນຮຸ່ນຫຼັງ ແລະ ກາຍເປັນອີກແຂວງໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມສຳຄັນໃນການດຶງດູດນັກທ່ອງທ່ຽວພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ. ປັດໄຈດັ່ງກ່າວສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມມຸ່ງໝັ້ນໃນການອະນຸຮັກສະຖາປັດຕະຍະກຳອານານິຄົມຢູ່ທ່າແຂກໃຫ້ເປັນມໍລະດົກວັດທະນະທຳອັນລ້ຳຄ່າ (ແຂວງຄຳມ່ວນ, 2023).

ການຮັກສາສະຖາປັດຕະຍະກຳອານານິຄົມຢູ່ໃຈກາງເມືອງທ່າແຂກສາມາດໃຫ້ຜົນປະໂຫຍດທີ່ອາດເປັນໄປໄດ້ຫຼາຍຢ່າງເຂົ້າໃນການຟື້ນຟູ ແລະ ເຊີດຊູຮິດຄອງປະເພນີຂອງຕົວເມືອງທ່າແຂກ, ເພີ່ມທະວີຄວາມພາກພູມໃຈ ແລະ ເອກະລັກຂອງຊາວບ້ານຖິ່ນ. (ADB, 2016). ສະຖາປັດຕະຍະກຳອານານິຄົມສາມາດສ້າງຮູບພາບທີ່ເປັນເອກະລັກ

ສະເພາະຂອງພື້ນທີ່, ດຶງດູດນັກທ່ອງທ່ຽວ, ຊຸກຍູ້ການພັດທະນາການທ່ອງທ່ຽວ (Son et al., 2020; Somsamon, 2018). ປະຫວັດສາດ ແລະ ມໍລະດົກຂອງພື້ນທີ່, ຮັກສາຄຸນຄ່າມໍລະດົກໃຫ້ຄົນຮຸ່ນຫຼັງ (JICA, 2016). ການຮັກສາສະຖາປັດຕະຍະກຳອານານິຄົມ ຍັງສາມາດປະກອບສ່ວນພັດທະນາທ່າແຂກໃຫ້ເປັນສູນກາງການລົງທຶນ, ການຄ້າ, ການທ່ອງທ່ຽວ, ດຶງດູດນັກທ່ອງທ່ຽວທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ. ການອະນຸຮັກບັນດາສິ່ງກໍ່ສ້າງປະຫວັດສາດດັ່ງກ່າວ, ທ່າແຂກສາມາດເສີມຂະຫຍາຍເອກະລັກວັດທະນະທຳ, ຊຸກຍູ້ການທ່ອງທ່ຽວ, ເພີ່ມທະວີການພັດທະນາເສດຖະກິດຂອງຕົວເມືອງ. (ພະແນກພະແນກຖະແຫຼງຂ່າວ ວັດທະນະທຳ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວ ແຂວງຄຳມ່ວນ, 2007).

ຈຸດປະສົງໃນການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າແມ່ນ ສຶກສາເອກະລັກຂອງມໍລະດົກສະຖາປັດຕະຍະກຳຢູ່ເຂດໃຈກາງຕົວເມືອງທ່າແຂກ ແຂວງຄຳມ່ວນ ເພື່ອສົ່ງເສີມການທ່ອງທ່ຽວແບບຍືນຍົງ.

2. ອຸປະກອນ ແລະ ວິທີການການ

ໃນການສຶກສາເອກະລັກຂອງມໍລະດົກສະຖາປັດຕະຍະກຳອານານິຄົມຢູ່ເຂດໃຈກາງເມືອງເກົ່າທ່າແຂກ ແຂວງຄຳມ່ວນ ແບ່ງອອກເປັນຂັ້ນຕອນຂອງການສຶກສາ ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

2.1. ຂໍ້ມູນໃນການຄົ້ນຄວ້າ

1) ຂໍ້ມູນຂັ້ນໜຶ່ງ (ຂໍ້ມູນປະຖົມມະພູມ) : ລົງເກັບກຳຂໍ້ມູນພາກສະໜາມໃນເຂດພື້ນທີ່ສຶກສາຮູບແບບຂອງອາຄານມໍລະດົກສະຖາປັດຕະຍະກຳໃນຍຸກສະໄໝຝຣັ່ງ ໂດຍການລົງສາຫຼວດປະກອບດ້ວຍການສາຫຼວດຂອບເຂດພື້ນທີ່ເຂດໃຈກາງເມືອງເກົ່າທ່າແຂກ ແລະ ໂດຍຮອບທາງກາຍຍະພາບ, ທີ່ຕັ້ງພູມສັນຖານ, ສະພາບແວດລ້ອມອ້ອມຂ້າງ, ສະພາບປັດຈຸບັນຂອງອາຄານ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍການປະເມີນສະພາບອາຄານ, ຈິດ, ແຕ້ມ, ວັດແທກໂຕອາຄານທາງດ້ານສະຖາປັດຕະຍະກຳໃນຍຸກສະໄໝຝຣັ່ງ ເພື່ອສັງລວມໃຫ້ເຫັນເຖິງຮູບແບບແຜນຜັງ

ບໍລິເວນ, ຜັງລວມ, ຮູບດ້ານທາງສະຖາປັດຕະຍະກຳ ແລະ ຮູບຊົງສິລະປະຕ່າງໆ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຍັງຈະມີການສຶກສາຂໍ້ມູນທາງດ້ານສັງຄົມທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບຄວາມເຊື່ອຕ່າງໆຂອງຄົນ ໃນທ້ອງຖິ່ນເຊັ່ນ ບຸນປະເພນີ, ພິທີກຳ ແລະ ການເຄື່ອນໄຫວຕ່າງໆ ທາງດ້ານວັດທະນະທຳ.

2) ຂໍ້ມູນຂັ້ນສອງ (ຂໍ້ມູນທຸຕິຍະພູມ): ສຶກສາ ແລະ ຮວບຮວມຂໍ້ມູນເບື້ອງຕົ້ນກ່ຽວກັບອາຄານສະຖາປັດຕະຍະກຳໃນຍຸກສະໄໝຝຣັ່ງຈາກເອກກະສານ, ບົດຄວາມ ແລະ ບົດວິໄຈທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດຈາກແຫຼ່ງຂໍ້ມູນຕ່າງໆ ເຊັ່ນ ຫໍສະໝຸດ, ຈາກອິດເຕີເນັດ ແລະ ວາລະສານຕ່າງໆ ນອກຈາກນັ້ນເພື່ອກຽມຄວາມພ້ອມກ່ອນການລົງສາຫຼວດພື້ນທີ່ສຶກສາ ຜູ້ວິໄຈຈະໄດ້ສຶກສາຂໍ້ມູນຈາກພະແນກການຕ່າງໆທາງພາກລັດທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກ່ຽວກັບປະຫວັດອາຄານສະຖາປັດຕະຍະກຳໃນລາວ, ສະພາບການການອະນຸຮັກ ແລະ ຄຸ້ມຄອງອາຄານໃນປັດຈຸບັນ ເຊັ່ນ ກົມມໍລະດົກ ກະຊວງຖະແຫຼງຂ່າວ ວັດທະນະທຳ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວ, ພະແນກຖະແຫຼງຂ່າວ ວັດທະນະທຳ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວ ແຂວງຄຳມ່ວນ ແລະ ຫ້ອງການຖະແຫຼງຂ່າວ ວັດທະນະທຳ ເມືອງທ່າແຂກ.

2.2. ກຸ່ມເປົ້າໝາຍໃນການຄົ້ນຄວ້າ

ກຸ່ມເປົ້າໝາຍໃນການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າແມ່ນກຳນົດເອົາອາຄານເກົ່າສະຖາປັດຕະຍະກຳສະໄໝຝຣັ່ງ ຕະຫຼອດຮອດສະພາບແວດທາງທຳມະຊາດທີ່ເປັນອົງປະກອບໂດຍລວມທີ່ຢູ່ອ້ອມຂ້າງເຂດໃຈກາງເມືອງເກົ່າທ່າແຂກ ເຊັ່ນ ແມ່ນ້ຳ, ໜອງນ້ຳ, ເສັ້ນທາງ, ຕົ້ນໄມ້ ແລະ ສິ່ງກໍ່ສ້າງ (ວັດ) ເພື່ອນາມາວິເຄາະ, ສັງລວມ ແລະ ປະເມີນທາງດ້ານເອກະລັກ ຂອງມໍລະດົກສະຖາປັດຕະຍະກຳອານານິຄົມ ໂດຍນອກຈາກນີ້ແລ້ວໃນການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າຄັ້ງນີ້ເພື່ອສ້າງຖານຂໍ້ມູນທີ່ສົມບູນໃນວຽກງານການອະນຸຮັກ ແລະ ພັດທະນາ ເພື່ອສົ່ງເສີມການທ່ອງທ່ຽວ. ການກຳນົດກຸ່ມເປົ້າໝາຍແມ່ນຈະໄດ້ເນັ້ນໜັກຮູບແບບ ແລະ ເອກະລັກຂອງສະຖາປັດຕະຍະກຳສະໄໝຝຣັ່ງ ເພື່ອເບິ່ງລັກສະນະຂອງຮູບແບບຂອງສະຖາປັດຕະຍະກຳ, ແຜນຜັງ, ຫຼັງຄາ, ຮູບດ້ານ, ສິລະປະການ

ຕົກແຕ່ງ, ລັກສະນະຂອງໂຄງສ້າງສະຖາປັດຕະຍະກຳ ແລະ ລັກສະນະເຕັກນິກ ແລະ ວັດສະດຸກໍ່ສ້າງ.

2.3. ເຄື່ອງມືໃນການຄົ້ນຄວ້າ

ເຄື່ອງມືທີ່ໃຊ້ໃນການປະເມີນຜົນ ແລະ ວິເຄາະຂໍ້ມູນ ຈະນຳໃຊ້ໂປຣແກຼມຄອມພິວເຕີເຂົ້າມາຊ່ວຍໃນການປະເມີນຜົນ ເຊິ່ງປະກອບດ້ວຍການແຕ້ມແບບຄົ້ນຄວ້າ, ວິວເສັ້ນທາງ, ພື້ນທີ່ດ້ວຍໂປຣແກຼມຄອມ Autocad, 3D, Photoshop.

2.4. ການວິເຄາະຂໍ້ມູນ

ວິເຄາະຂໍ້ມູນ ແລະ ສັງເກດຂໍ້ມູນຜ່ານການສຶກສາ ເພື່ອນຳມາສັງລວມ ແລະ ດຳເນີນການສຶກສາຕາມວັດຖຸປະສົງທີ່ຕັ້ງໄວ້ໃນການດຳເນີນການວິໄຈ ໂດຍຈະວິເຄາະເຖິງຮູບແບບເອກະລັກຂອງສະຖາປັດຕະຍະກຳອານານິຄົມຝຣັ່ງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນລັກສະນະສະເພາະຂອງແຜນຜັງ, ຮູບດ້ານ, ສິລະປະຂອງການຕົກແຕ່ງ, ໂຄງສ້າງ, ເຕັກນິກການກໍ່ສ້າງ ແລະ ວັດສະດຸກໍ່ສ້າງ.

3. ຜົນໄດ້ຮັບ

ເຂດໃຈກາງຕົວເມືອງເກົ່າຝຣັ່ງທ່າແຂກ ແຂວງຄຳມ່ວນເປັນໜຶ່ງໃນຕົວເມືອງທີ່ມີຂະໜາດນ້ອຍ ແລະ ໄດ້ຮັບການກໍ່ສ້າງຂ້ອນຂ້າງຊ້າເມື່ອທຽບໃສ່ເຂດຕົວເມືອງເກົ່າຝຣັ່ງໃນເຂດອື່ນໆຢູ່ອິນດູຈີນ. ໃນເຂດຕົວເມືອງນີ້, ເຖິງວ່າວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳບໍ່ໄດ້ສ້າງຂຶ້ນໃນທຸກຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳກໍ່ຕາມ, ແຕ່ກໍ່ມີຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳທີ່ເໝາະສົມກັບວັດທະນະທຳ ແລະ ຜູ້ອາໄສຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງຄື: ຮູບແບບ Neoclassical, ຮູບແບບທ້ອງຖິ່ນຂອງຝຣັ່ງ ແລະ ຮູບແບບອິນດູຈີນ ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

3.1 ຮູບແບບຂອງສະຖາປັດຕະຍະກຳ

ເມື່ອທຽບໃສ່ວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳໃນສະໄໝອານານິຄົມຝຣັ່ງຢູ່ອິນດູຈີນ ບັນດາຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳຢູ່ທີ່ນີ້ມີຮູບແບບລາຍລະອຽດທີ່ມີການຕົກແຕ່ງແບບລຽບງ່າຍ, ມີລັກສະນະປະສົມປະສານ ແລະ ຫັນເປັນວັດທະນະທຳພື້ນເມືອງຂອງຊາວລາວ, ຊາວຫວຽດນາມ ແລະ ຈີນ. ນັ້ນສະແດງໃຫ້ເຫັນຢ່າງຈະແຈ້ງໃນປະເພດ

ສະຖາປັດຕະຍະກຳທີ່ຢູ່ອາໄສທີ່ມີສະຖາປັດຕະຍະກຳອິນດູຈີນ ມີສ່ວນປະສົມປະສານຂອງວັດທະນະທຳສະຖາປັດຕະຍະກຳພື້ນເມືອງລາວ ແລະ ວັດທະນະທຳສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຊຸມຊົນຫວຽດນາມ ແລະ ຈີນ ທີ່ສາມາດແບ່ງອອກເປັນ 3 ຮູບແບບ ລວມທັງ: ຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນດ່ຽວ, ຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນຫ້ອງແຖວ ແລະ ຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນໄມ້ລາວ. (ຮູບທີ 1)

ວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳເຫຼົ່ານີ້ຍັງຖືກແບ່ງອອກຕາມຈຳນວນຊັ້ນ, ຮູບແບບ ແລະ ໜ້າທີ່ຂອງອາຄານເຊັ່ນ

1) ຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນດ່ຽວ: ປະກອບມີອາຄານທີ່ມີຈຳນວນຊັ້ນ ຕັ້ງແຕ່ 1-2 ຊັ້ນ, ວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳນີ້ປະກອບມີທັງອາຄານແບບງ່າຍດາຍ ແລະ ຂະໜາດນ້ອຍ, ອາຄານມີຈຸດສຳຄັນທາງດ້ານຮູບແບບຂອງວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳສະເພາະເຮືອນວິນລາ ແລະ ຈຸດທີ່ໄປຂອງວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນດ່ຽວແມ່ນວ່າອາຄານຖືກສ້າງຢູ່ໃນພື້ນທີ່ດິນທີ່ແນ່ນອນ ແລະ ຕອນດິນແມ່ນອ້ອມຮອບດ້ວຍຮົ່ວ (ກຳແພງ).

2) ຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງເຮືອນຫ້ອງແຖວ: ແມ່ນວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳທີ່ສ້າງເປັນແຖວເຮືອນຕິດກັນຕາມຖະໜົນຫົນທາງ ປະກອບດ້ວຍ 1-2 ຊັ້ນ, ວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳນີ້ ສາມາດລວມເຂົ້າກັນເປັນ 2 ໜ້າທີ່ຄື: ທີ່ພັກ ແລະ ການຄ້າ.

3) ຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນໄມ້ລາວ: ເປັນປະເພດສະຖາປັດຕະຍະກຳຍຸກສະໄໝຝຣັ່ງ ເນື່ອງຈາກການຫັນປ່ຽນ ແລະ ປະສົມປະສານຂອງວັດທະນະທຳສະຖາປັດຕະຍະກຳລາວ ແລະ ສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງ. ດ້ວຍຈຸດພິເສດແມ່ນສະຖາປັດຕະຍະກຳຝຣັ່ງສາມາດແກ້ໄຂບັນຫາອາກາດຮ້ອນ, ຊຸ່ມຊື່ນໃນບໍລິເວນພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວເໝາະສົມກັບສະພາບທາງດ້ານວັດທະນະທຳ, ຊີວິດການເປັນຢູ່ ແລະ ການເພີ່ມຄວາມຍືນຍົງຂອງ

ສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນລາວ, ວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳເຫຼົ່ານີ້ມັກຈະຖືກສ້າງເປັນເຮືອນວິນລາ ຫຼື ໂຮງຮຽນ.

3.2 ລັກສະນະຂອງແຜນຜັງ

1) ຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນວິນລາ: ວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງມີຫຼາຍແບບແຜນຊັ້ນຕ່າງໆ ເຊັ່ນ ແຜນຮູບໂຕ T, ແຜນຮູບລັກສະນະໝາຍບວກ ແລະ ແຜນຜັງຮູບສີ່ຫຼ່ຽມ. ປະເພດຂອງອາຄານເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນຂຶ້ນກັບແຕ່ລະປະເພດຂອງໂຄງການ ແຕ່ລັກສະນະທົ່ວໄປຂອງສະຖາປັດຕະຍະກຳຝຣັ່ງ ມັກມີການຈັດວາງພື້ນທີ່ຂ້ອນຂ້າງຄ້າຍຄືກັນເຊັ່ນ ຫ້ອງໂຖງ, ຫ້ອງຮັບແຂກ, ຫ້ອງຮັບປະທານອາຫານ, ຫ້ອງກະກຽມອາຫານ, ຫ້ອງຄົວ, ຫ້ອງນ້ຳ, ຫ້ອງການ, ຫ້ອງນອນ, ຫ້ອງພັກຜ່ອນ, ຫ້ອງສາງ, ຂັ້ນໄດ ແລະ ລະບຽງ. ສ່ວນວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳອາຄານສາທາລະນະແມ່ນຂຶ້ນກັບຈຸດປະສົງການນຳໃຊ້ຂອງອາຄານນັ້ນເຊັ່ນວ່າ: ອາຄານໂຮງໝໍ, ອາຄານໂຮງຮຽນ, ອາຄານຫ້ອງການ.

- ຫ້ອງໂຖງ: ເປັນພື້ນທີ່ກາງເພື່ອເຊື່ອມຕໍ່ກັບຫ້ອງອື່ນໆໃນພາກສ່ວນທີ່ເປັນປະໂຫຍດພາຍໃນອາຄານ.

- ຫ້ອງຮັບແຂກ: ເປັນຫ້ອງສ່ວນຕົວທີ່ໃຊ້ຮັບແຂກຖ້າເວົ້າເຖິງອາຄານທີ່ຢູ່ອາໄສ, ຫ້ອງຮັບແຂກມັກຈະແຍກອອກຈາກຫ້ອງນອນ ແລະ ຫ້ອງພັກຜ່ອນຂອງເຈົ້າຂອງເຮືອນ ເພາະຫ້ອງເຫຼົ່ານັ້ນມັກຈະຢູ່ຊັ້ນສອງ.

- ຫ້ອງກິນເຂົ້າ: ຫ້ອງກິນເຂົ້າແມ່ນໃຊ້ເພື່ອເກັບເຄື່ອງເຟີນີເຈີທີ່ມີຄຸນຄ່າໃນເຮືອນ, ຫ້ອງຮັບປະທານອາຫານມັກຈະຕັ້ງຢູ່ໃກ້ກັບຫ້ອງຮັບແຂກ ແລະ ແຍກດ້ວຍຝາຕໍ່າ, ປະຕູແກ້ວ ຫຼື ຝາຜ້າມ່ານ.

- ຫ້ອງກຽມອາຫານ: ແມ່ນຫ້ອງທີ່ໃຊ້ໃນການກະກຽມອາຫານໃນເຮືອນ ຫຼັງຈາກແຕ່ງກິນໃນເຮືອນຄົວ, ຫ້ອງນີ້ຍັງໃຊ້ເພື່ອເຮັດກາເຟ ຫຼື ເຄື່ອງດື່ມອື່ນໆ.

- ເຮືອນຄົວ: ພື້ນທີ່ເຮືອນຄົວປົກກະຕິແລ້ວແມ່ນແຍກອອກຈາກເຮືອນ ແລະ ເຊື່ອມຕໍ່ດ້ວຍທາງຍ່າງ ແລະ ມີສິ່ງ ປົກຄຸມ.

- ຫ້ອງນ້ຳ: ຫ້ອງນ້ຳມັກຈະແຍກອອກຈາກເຮືອນ ເພາະໃນສະໄໝນັ້ນລະບົບນ້ຳປະປາໃນເຮືອນ ແລະ ລະບົບລະບາຍນ້ຳບໍ່ມີ ເພາະອຸປະກອນໃນການຕິດຕັ້ງລະບົບດັ່ງກ່າວຍັງຂາດແຄນ ແລະ ລາຄາແພງຫຼາຍ.

- ສາງ: ເປັນຫ້ອງທີ່ໃຊ້ເກັບເຄື່ອງເຟີນີເຈີພາຍໃນເຮືອນ ແລະ ມັກໃຊ້ພື້ນທີ່ກ້ອງຂັ້ນໄດເປັນບ່ອນເກັບມ້ຽນ.

- ຫ້ອງນອນ: ເປັນພື້ນທີ່ທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດໃນເຮືອນ ແລະ ເປັນຫ້ອງທີ່ໃຊ້ຫຼາຍທີ່ສຸດໃນທຸກຫ້ອງ. ປົກກະຕິແລ້ວແຕ່ລະວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳຈະມີ 1-2 ຫ້ອງນອນ ແລະ ຖືກອ້ອມຮອບດ້ວຍຫ້ອງອື່ນໆ.

- ຫ້ອງການ: ຫ້ອງການຕັ້ງຢູ່ໃກ້ກັບຫ້ອງນອນສ່ວນໃຫຍ່ ມີໜ້າທີ່ເປັນບ່ອນເຮັດວຽກ ແລະ ຫ້ອງສະໝຸດໃນເຮືອນເຊັ່ນ ອ່ານປຶ້ມ, ຂຽນ ແລະ ເກັບຮັກສາເອກກະສານສຳຄັນຕ່າງໆ.

- ຂັ້ນໄດ: ປົກກະຕິຂັ້ນໄດແມ່ນເຮັດດ້ວຍວັດສະດຸໄມ້ ແລະ ພື້ນທີ່ໃນຂັ້ນໄດແມ່ນມີຄວາມມົດຫຼາຍ.

- ລະບຽງ: ເປັນສ່ວນທີ່ເຊື່ອມຕໍ່ກັບອາຄານຈາກພາຍນອກ, ລະບຽງນີ້ໃຊ້ເປັນບ່ອນພັກຜ່ອນຢູ່ຊັ້ນ 2 ເຊັ່ນ ຮັບລົມ ຫຼື ແສງແດດຈາກພາຍນອກ.

2) ຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນຫ້ອງແຖວ: ລັກສະນະທາງສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງອາຄານເຮືອນຫ້ອງແຖວເຂດໃຈກາງເມືອງເກົ່າທ່າແຂກມີລັກສະນະເປັນເຮືອນຫ້ອງແຖວຊັ້ນດຽວແມ່ນມີຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນຫ້ອງແຖວຝຣັ່ງໃຊ້ພື້ນທີ່ສ່ວນໜ້າສຳລັບການຄ້າຂາຍ ແລະ ສ່ວນພື້ນທີ່ດ້ານຫຼັງທີ່ເປັນທີ່ພັກອາໄສ, ທາງດ້ານໜ້າມີຫຼັງຄາຄຸມ ແລະ ອາຄານເຮືອນຫ້ອງແຖວແບບສອງຊັ້ນມີຮູບແບບໃຊ້ພື້ນທີ່ຊັ້ນລຸ່ມເພື່ອເຮັດກິດຈະກຳຄ້າຂາຍ ແລະ ບໍລິການ, ສ່ວນຊັ້ນສອງເປັນທີ່ພັກ ແລະ ມີຮູບແບບຫຼັງຄາມີສີໜ້າ ແລະ ຫຼັງຄາຈົວ, ໂຄງສ້າງຝາກໍ່ດ້ວຍດິນຈີ່ ແລະ ເນັ້ນການຕົກແຕ່ງດ້ານໜ້າ.

3.3. ລັກສະນະຂອງຫຼັງຄາ

ຫຼັງຄາເປັນສ່ວນໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນຂອງໂຄງສ້າງສະຖາປັດຕະຍະກຳ ແລະ ເປັນສ່ວນໜຶ່ງທີ່ໂດດເດັ່ນໃນ

ດ້ານຮູບແບບຂອງອາຄານ ໂດຍຄຳນຶງເຖິງລັກສະນະຂອງ ຫຼັງຄາໃນວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງໃນເຂດຕົວເມືອງເກົ່າໃຈກາງທ່າແຂກ ສາມາດແບ່ງອອກເປັນ 6 ປະເພດເຊັ່ນ:

1) ຫຼັງຄາ “ມານິລາ” (ຫຼັງຄາຈົວ) ເປັນຫຼັງປະເພດ ໜຶ່ງທີ່ມີສອງເບື້ອງສະເໝີກັນທັງສອງດ້ານ.

2) ຫຼັງຄາ “ປັນຍາ” (ຫຼັງຄາກຸບ) ເປັນຫຼັງຄາກຸບທັງ 4 ດ້ານ.

3) ຫຼັງຄາ (Haft hipped) ເປັນປະເພດມຸງຄ້ອຍ ປະສົມ 4 ດ້ານ.

4) ຫຼັງຄາ (Tudor) ແມ່ນປະເພດຂອງມຸງແບບ ປະສົມທີ່ມີຄວາມຄ້ອຍ 4 ລະດັບ.

5) ຫຼັງຄາແບບປະສົມກັນລະຫວ່າງສອງແບບຂອງ Hipped roof ປະສົມປະສານກັບ Manila roof (Gable roof).

6) ຫຼັງຄາຄ້ອຍແບບປະສົມກັນລະຫວ່າງ 2 ປະເພດ “Haft hipped roof” ປະສົມກັບຫຼັງຄາ Mamila (Gable roof)

3.4. ລັກສະນະຂອງຮູບດ້ານ

ຮູບແບບຂອງດ້ານໜ້າຂອງວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳໃນໄລຍະການເປັນອານານິຄົມຂອງຝຣັ່ງສາມາດຈັດແບ່ງຕາມຈຳນວນຂອງຊັ້ນ ແລະ ຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳ. ແຕ່ຈຸດທີ່ໄປກ່ຽວກັບຮູບແບບຂອງວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳຝຣັ່ງແມ່ນວ່າດ້ານໜ້າມັກຈະມີປ່ອງຢ້ຽມສູງ ແລະ ໃຊ້ເສັ້ນໂຄ້ງທີ່ມີສີຫຼາກຫຼາຍເພື່ອຮອງຮັບຫຼັງຄາ ແລະ ລາຍລະອຽດອື່ນໆ ປະກອບມີ:

1) ຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນວິນລາຊິນ ດຽວ ແລະ ສອງຊັ້ນ

- ອາຄານສະຖາປັດຕະຍະກຳຊັ້ນດຽວ ມັກຈະມີຄວາມຄ້ອຍຊັ້ນຂອງຫຼັງຄາສູງປະມານ $2/3$ ຂອງຄວາມສູງຂອງເຮືອນ (ຈາກພື້ນດິນຫາຫຼັງຄາ), ໃນຂະນະທີ່ອາຄານ 2 ຊັ້ນ ມີຊັ້ນຫຼັງຄາທີ່ບໍ່ໃຫຍ່ຫຼາຍ ແລະ ພື້ນເຮືອນມັກຈະຍາວໄປຕາມງັນກັບຄວາມຍາວຂອງລະບຽງ. (ຮູບທີ 2)

- ອາຄານສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນສອງຊັ້ນ ມັກຈະມີທາງຍ່າງ ແລະ ລະບຽງອ້ອມເຮືອນ ໂດຍມີເສົາລຽງກັນເປັນລາຍເສົາຕາມລະບຽງ, ປ່ອງຢ້ຽມຫຼາຍ ແລະ ມີລະບຽງ ຫຼື ຫ້ອງກ້ອງຫຼັງຄາຢູ່ດ້ານຂ້າງຂອງອາຄານ. (ຮູບທີ 3)

2) ຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນຫ້ອງແຖວຊັ້ນດຽວ ແລະ ສອງຊັ້ນ

- ສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນຫ້ອງແຖວຊັ້ນດຽວ ມັກຈະມີຄວາມຄ້ອຍຊັ້ນຂອງຫຼັງຄາສູງປະມານ $2/3$ ຂອງຄວາມສູງຂອງເຮືອນຈາກພື້ນດິນຫາຫຼັງຄາ, ດ້ານໜ້າມີຫຼັງຄາຄຸມ ເພື່ອເຊື່ອມຕໍ່ລະຫວ່າງຫ້ອງແຖວ ແລະ ພື້ນທີ່ຂາຍເຄື່ອງ, ການວາງຜັງແມ່ນຂະໜານໄປກັບພື້ນທີ່ຖະໜົນ. (ຮູບທີ 4)

- ອາຄານສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນຫ້ອງແຖວສອງຊັ້ນ ຫຼັງຄາຈະບໍ່ມີຄວາມຄ້ອຍຊັ້ນຫຼາຍ, ດ້ານໜ້າວາງຂະໜານກັບຖະໜົນເປັນຮູບສີ່ຫຼ່ຽມຜົນຜ້າ ໂດຍຊັ້ນລຸ່ມແມ່ນໃຊ້ເປັນພື້ນທີ່ຄ້າຂາຍ, ບໍລິການ ແລະ ຊັ້ນສອງແມ່ນໃຊ້ເປັນພື້ນທີ່ພັກອາໄສ, ຮູບແບບຂອງຫຼັງຄາແມ່ນເປັນຊົງຈົວ ແລະ ຊົງປັນຍາ. ອົງປະກອບການຕົກແຕ່ງດ້ານໜ້າແມ່ນມີລະບຽງຂະໜາດນ້ອຍຍື່ນອອກມາ 1 ແມັດ ຫາ 1.2 ແມັດ ຍື່ນອອກຢູ່ທາງກາງຂອງຫ້ອງ ແລະ ຍື່ນອອກກວ້າງເທົ່າກັບຫ້ອງ ແລະ ລະບຽງປຸ້ນຍື່ນເທົ່າກັບຫ້ອງທີ່ມີເສົາຮອງຮັບຫຼັງຄາ. (ຮູບທີ 5)

3.5. ລັກສະນະຂອງສິລະປະຕົກແຕ່ງ

ບັນດາລວດລາຍປະດັບປະດາຢູ່ສະຖາປັດຕະຍະກຳຝຣັ່ງຢູ່ເຂດໃຈກາງເມືອງເກົ່າທ່າແຂກ ລ້ວນແຕ່ຖືກປະດັບປະດາຕາມສິລະປະຕາເວັນຕົກ ແຕ່ລະອາຄານສະຖາປັດຕະຍະກຳກໍຈະມີຈຳນວນລວດລາຍທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ລາຍລະອຽດການຕົກແຕ່ງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນເຮັດດ້ວຍປຸ້ນປັ້ນ ແລະ ໄມ້, ການຕົກແຕ່ງສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເຮັດຕາມສິລະປະໂຣມັນ ຕາມທີ່ເຫັນໃນອາຄານສະຖາປັດຕະຍະກຳອື່ນໆຂອງຝຣັ່ງໃນອິນດູຈີນ. ລາຍລະອຽດການຕົກແຕ່ງຂອງສະຖາປັດຕະຍະກຳຝຣັ່ງຢູ່ເຂດໃຈກາງເມືອງເກົ່າທ່າ

ແຂກ ແຂວງຄຳມ່ວນຢູ່ “ດ້ານໜ້າຂອງເຮືອນ” ໃນຈຸດນີ້ ອາຄານສະຖາປັດຕະຍະກຳແຕ່ລະອາຄານມັກຈະເຈາະຮູ ນ້ອຍໆ ເພື່ອເປັນບ່ອນລະບາຍອາກາດຫຼັງຄາ ແລະ ມີຮູບຊົງ ເຮັດເປັນຈຸດຕົກແຕ່ງຢູ່ພື້ນຜິວ. ສ່ວນລັກສະນະຂອງເຮືອນ ຫ້ອງແຖວຮູບແບບຂອງອານານິຄົມ ໄດ້ຮັບອິດທິພົນການ ຕົກແຕ່ງເພື່ອເສີມສີລິມຸງຄຸນຕາມຄວາມເຊື່ອຈາກວັດທະນະ ທຳຈີນໄດ້ແກ່ ການຕົກແຕ່ງໄມ້ຄ້ຳ, ຮາວລະບຽງ, ບົວຫົວ ເສົາ ແລະ ຝາເປັນລາຍປຸນປັ້ນ ສ່ວນຫຼາຍທີ່ເຫັນມີ ລັກສະນະລາຍເລຂາຄະນິດ, ລາຍສອນປະດິດ, ສ່ວນອິດທິ ພົນການຕົກແຕ່ງແບບຝຣັ່ງນິຍົມຕົກແຕ່ງປຸນປັ້ນແບບເສັ້ນ ຊື່ ແລະ ແບບວົງໂຄ້ງຢູ່ດ້ານເທິງ ແລະ ດ້ານລຸ່ມຂອງວົງກົບ ປ່ອງຢ້ຽມ.

ຢູ່ຈຸດກ້ອງຂອງຫຼັງຄາແມ່ນຈະເຮັດດ້ວຍໄມ້ຄ້ຳເພື່ອ ຮັບນ້ຳໜັກຂອງຫຼັງຄາ ແມ່ນມີຕົ້ນກຳເນີດມາຈາກສະຖາປັດ ຕະ ຍະກຳແບບຝຣັ່ງທີ່ນຳເຂົ້າມາ ແລະ ໄດ້ຮັບການຫັນປ່ຽນ ເຂົ້າກັບສະຖາປັດຕະຍະກຳລາວທ້ອງຖິ່ນລາວໃຫ້ກາຍເປັນ ສ່ວນປະດັບປະດາຂອງສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງ, ສ່ວນທີ່ຮອງຮັບນີ້ແມ່ນເຮັດດ້ວຍໄມ້ສີ່ຫຼ່ຽມ ປະກອບເປັນ ຮູບສາມຫຼ່ຽມເພື່ອຍຶດຕິດກັບຝາ ແລະ ເສົາ. (ຮູບທີ 7)

3.6. ລັກສະນະຂອງໂຄງສ້າງສະຖາປັດຕະຍະກຳ

1) ຮາກຖານ: ກ່ອນກໍ່ສ້າງຝາ ແລະ ເສົາ ຄົນງານໄດ້ ປັບດິນຕາມລວງຍາວຂອງຝາປະມານ 60 - 100 ຊມ, ຫຼັງ ຈາກນັ້ນແມ່ນຖິ້ມຫີນ ແລະ ກໍ່ດ້ວຍດິນຈີ່ທີ່ມີຄວາມໜາ ປະມານ 50 ຊມ, ຈາກນັ້ນຈຶ່ງເລີ່ມກໍ່ຝາດິນຈີ່ທີ່ມີຄວາມ ໜາປະມານ 30 - 50 ຊມ ອີງຕາມລະບົບໂຄງສ້າງຝາຫີນທີ່ ຮັບນ້ຳໜັກຂອງອາຄານ, ເຕັກນິກນີ້ຖືກນຳໃຊ້ກັບວຽກງານ ສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງແຕ່ປີ 1895 - 1940. ແຕ່ຫຼັງ ຈາກປີ 1940, ຊີມັງ (ຊີມັງ) ໄດ້ນຳເຂົ້າ ແລະ ນຳໃຊ້ຂ້ອນ ຂ້າງທົ່ວໄປສຳລັບວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳ. ໃນເຂດ ຕົວເມືອງເກົ່າຝຣັ່ງທ່າແຂກ ຮາກຖານທີ່ໃຊ້ສຳລັບວຽກງານ ສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນໃຊ້ຮາກຖານ ດິນຈີ່ເຊື່ອມຕໍ່ກັບໂຄງສ້າງຂອງຝາ, ເຖິງແມ່ນວ່າອາຄານຈະ ມີເສົາ ແຕ່ຈະບໍ່ແມ່ນໂຄງສ້າງອາຄານຮັບນ້ຳໜັກເປັນຫຼັກ,

ດັ່ງນັ້ນ ແຕ່ລະເສົາແມ່ນບໍ່ມີຮາກຖານຢູ່ໃຕ້ດິນ, ສ່ວນເສົາ ແມ່ນສ້າງຢູ່ເທິງຄານ ຫຼື ຝາ.

2) ຝາ: ມີ 2 ໜ້າທີ່ຄື: ຝາທຳມະດາ ແລະ ຝາຮັບນ້ຳ ໜັກ, ຝາທຳມະດາຈະມີຄວາມໜາ 13 ຊມ, ໃນຂະນະທີ່ຝາ ຮັບນ້ຳໜັກຈະມີຄວາມໜາຕັ້ງແຕ່ 20 - 40 ຊມ. ໃນເຂດ ຕົວເມືອງເກົ່າຝຣັ່ງທ່າແຂກ ແມ່ນເຮັດດ້ວຍວັດສະດຸ 3 ດ້ານ ຄື: ຝາດິນ ຈີ່, ຝາໄມ້ ແລະ ຝາຕ່ອກຊີ. ຝາຕ່ອກຊີ ເປັນຝາທີ່ ມີນ້ຳໜັກເບົາທີ່ເຮັດດ້ວຍວັດສະດຸທຳມະຊາດປະສົມ ເຊັ່ນ ເພືອງ, ຂີ້ງົວ ຫຼື ໄຂ່ມຸກປະສົມກັບປຸນຂາວໃສ່ ແລ້ວ ວາງລາດຕິດຢູ່ກັບໄມ້ໂຄງຝາ ຫຼື ແຕະໄມ້ໄຜ່ສານ. ຝາຮັບນ້ຳ ໜັກແມ່ນສ້າງດ້ວຍດິນຈີ່ທີ່ມີຄວາມໜາແຕກຕ່າງກັນໄປ ຕາມໜ້າທີ່ຮັບນ້ຳໜັກຂອງອາຄານ, ຝາຊັ້ນສອງຈະບາງກວ່າ ຊັ້ນທຳອິດ ເຊັ່ນ ຝາຊັ້ນທຳອິດມີຄວາມໜາປະມານ 30- 40 ຊມ ແລະ ຝາຊັ້ນສອງມີຄວາມໜາປະມານ 10 - 30 ຊມ.

3) ເສົາ: ວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນໃຊ້ໂຄງສ້າງຝາທີ່ຮັບນ້ຳໜັກ. ສະນັ້ນ ບົດບາດຂອງເສົາແມ່ນມີໜ້ອຍຫຼາຍ ແຕ່ເສົາຍັງຖືກນຳໃຊ້ ເຂົ້າໃນວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງສ່ວນໃຫຍ່ ແລະ ເສົາປະກອບມີ 2 ປະເພດຄື: ເສົາດິນຈີ່ ແລະ ເສົາໄມ້. ເສົາໄມ້ແມ່ນໃຊ້ເພື່ອຮອງຫຼັງຄາຢູ່ລະບຽງເທົ່ານັ້ນ, ສ່ວນ ຫຼາຍແມ່ນເສົາຂະໜາດນ້ອຍທີ່ມີໜ້າຕັດເປັນວົງ, ໃນຂະນະ ທີ່ເສົາທີ່ສ້າງດ້ວຍດິນຈີ່ແມ່ນໃຊ້ສຳລັບສ່ວນຫຼັກຂອງ ອາຄານ ໂດຍສະເພາະແມ່ນອາຄານເສົາດິນຈີ່ຂອງຊັ້ນທີ 1 ມີໜ້າຕັດ 40 x 40 ຊມ, ຊັ້ນທີສອງມີ 30 x 30 ຊມ.

4) ຂີ່, ຕົງ: ຂີ່ໄມ້ທີ່ເລືອກເຮັດເປັນປະເພດໄມ້ເນື້ອ ແຂງມີໜ້າຕັດຂະໜາດ 20x20 ຊມ ຫຼື 20x25 ຊມ ບໍ່ມີຝາ ແຕ່ຢູ່ຊັ້ນສອງແມ່ນມີຝາ. ໄມ້ຕົງທີ່ວາງຕາມແນວນອນ ປົກກະຕິແລ້ວແມ່ນເຮັດດ້ວຍໄມ້ເນື້ອແຂງ ໂດຍມີເສັ້ນຜາ ກາງ 6x15 ຊມ - 10x20 ຊມ, ໄມ້ຕົງແນວນອນຖືກວາງ ໄວ້ພາຍໃນຝາ ເພື່ອຮອງຮັບພື້ນເຮືອນ, ແຕ່ລະລຳຕາມແນວ ນອນແມ່ນເຮັດຢູ່ໃນໄລຍະຫ່າງແຕ່ 40 - 60 ຊມ, ຖ້າປ່ອງ ຮັບແສງຂອງເຮືອນມີຄວາມກວ້າງຫຼາຍກວ່າ 4 ແມັດ ແມ່ນ ຈະຕ້ອງໄດ້ມີການກໍ່ດິນຈີ່ຮອງຢູ່ດ້ານລຸ່ມ.

5) ພື້ນເຮືອນ: ພື້ນເຮືອນປົກກະຕິແລ້ວແມ່ນເຮັດດ້ວຍໄມ້ທີ່ມີຂະໜາດ 2.5x10 ຊມ - 2.5x20 ຊມ ຖືກວາງຢູ່ເທິງຄານຕາມລວງນອນ. ພື້ນເຮືອນແມ່ນເຮັດສູງຈາກໜ້າດິນປະມານ 20 - 100 ຊມ, ພື້ນເຮືອນສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເຮັດດ້ວຍກະເບື້ອງຫຼາຍປະເພດ ເຊັ່ນ ດິນຈີ່ 5x10x20 ຊມ, ກະເບື້ອງດິນເຜົາ (ກາລອນ) ຮູບຊິງ 6 ມຸມ ມີລັດສະໝີ 8 ຊມ, ກະເບື້ອງດິນເຜົາສີ່ຫຼ່ຽມຈະຕຸລັດມີຂະໜາດ 20 ຊມ ແລະ 20x20x1.5 ຊມ.

6) ໂຄງສ້າງຫຼັງຄາ: ລະບົບໂຄງສ້າງເທິງຫຼັງຄາຂອງວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງໃຊ້ວັດສະດຸໄມ້ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້: ເສົາດັ້ງ, ອີກໄກ່, ສີຍົວ, ຂ້າວ, ວັດສະດຸມຸງ ... ລາຍລະອຽດໂຄງສ້າງເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ຖືກເຊື່ອມຕໍ່ກັນກັບໄມ້ສະລັກກຽວເຫຼັກ ແລະ ຕະປູ. ລະບົບໂຄງສ້າງເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນເຮັດດ້ວຍຈຸດປະສົງເພື່ອຮອງຮັບນ້ຳໜັກຫຼັງຄາ, ເຊິ່ງສ່ວນໃຫຍ່ມຸງດ້ວຍກະເບື້ອງດິນເຜົາ.

7) ປ່ອງຢ້ຽມ: ປ່ອງຢ້ຽມມີຂະໜາດຂອງປ່ອງຢ້ຽມກວ້າງ 90 - 120 ຊມ ແລະ ສູງ 150 - 280 ຊມ ປະກອບມີ 2 ປະເພດຄື: ຂອບຮູບສີ່ຫຼ່ຽມປົກກະຕິ ແລະ ຂອບສີ່ຫຼ່ຽມທີ່ມີປາຍໂຄ້ງ. ປ່ອງຢ້ຽມທີ່ໃຊ້ໃນວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຈະມີຂະໜາດໃຫຍ່, ແຕ່ຍັງມີປ່ອງຢ້ຽມເສີມຂະໜາດນ້ອຍກວ່າ ເຊັ່ນ ກວ້າງ 60 - 150 ຊມ ແລະ ສູງ 280 ຊມ. ປະເພດຂອງປ່ອງຢ້ຽມຂະໜາດນ້ອຍນີ້ແມ່ນວາງຢູ່ໃກ້ກັບປ່ອງຢ້ຽມຂະໜາດໃຫຍ່ ຫຼື ຢູ່ໃນຫ້ອງພິເສດທີ່ມີຮູບຮ່າງ 5 ຫຼື 6 ມຸມ. ປ່ອງຢ້ຽມທີ່ປະກອບຢູ່ໃນອາຄານມັກຈະມີສອງແຜງທີ່ມີທັງພາຍໃນ ແລະ ພາຍນອກ, ປ່ອງຢ້ຽມພາຍນອກແມ່ນເຮັດດ້ວຍບານປານໂນ ໃນຂະນະທີ່ພາຍໃນແມ່ນເຮັດດ້ວຍແກ້ວສີ່ຫຼ່ຽມຂະໜາດນ້ອຍມີຂະໜາດ 2x3 ຊມ - 5x3 ຊມ ປ່ອງຢ້ຽມຖືກເຮັດເຮັດເລິກເຂົ້າໄປຈາກຂອບຝາ ຫຼື ຫຸບເຂົ້າໄປຈາກຂອບຝາດ້ານໃນ (ຮູບທີ 7)

8) ປະຕູ: ປະຕູມີຄ້ອນຂ້າງມີຄວາມສູງ ມີໂຄງສ້າງປະຕູສອງຊັ້ນ ເຊັ່ນ ປະຕູແກ້ວ ແລະ ປະຕູໄມ້ ເພື່ອປັບຕົວເຂົ້າກັບສະພາບພູມິອາກາດລະຫວ່າງລະດູໜາວ ແລະ ລະດູ

ຮ້ອນ ເມື່ອປິດປະຕູແກ້ວຈະປ້ອງກັນຝົນ ແລະ ລົມເຂົ້າເຮືອນໄດ້ ແຕ່ຍັງໄດ້ຮັບແສງສະຫວ່າງ ບານປະຕູມີຄວາມສາມາດໃນການປ້ອງກັນຝົນ, ປ້ອງກັນແສງແດດ ແລະ ຮັບປະກັນການລະບາຍອາກາດທີ່ດີຜ່ານຊ່ອງຫວ່າງຂອງປະຕູ. ປະຕູຈະມີຂະໜາດປະມານ 90 - 140 ຊມ ປົກກະຕິແລ້ວປະຕູແມ່ນເຮັດດ້ວຍປະຕູເຄິ່ງຄູ່ຄືກັບປ່ອງຢ້ຽມ ແຕ່ມີຂະໜາດປະຕູໃຫຍ່ກວ່າດ້ານນອກ ແລະ ພາຍໃນປະມານ 15x15 ຊມ - 25x25 ຊມ. (ຮູບທີ 7)

9) ຂັ້ນໄດ: ອາຄານສະຖາປັດຕະຍະກຳຝຣັ່ງ 2 ຊັ້ນແມ່ນໃຊ້ຂັ້ນໄດເພື່ອເຮັດເສັ້ນທາງເຊື່ອມຕໍ່ຊັ້ນ 1 ແລະ ຊັ້ນ 2 ສະຖານທີ່ຕັ້ງຂອງຂັ້ນໄດແມ່ນຂຶ້ນກັບການອອກແບບຂອງແຕ່ລະອາຄານ, ແຕ່ຂັ້ນໄດປົກກະຕິແລ້ວແມ່ນຢູ່ພາຍໃນອາຄານທີ່ມີບ່ອນປິດລ້ອມ - ບ່ອນມືດ. ຂັ້ນໄດສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນມີ 2 ແບບຄື: ຮູບຕົວ L ແລະ ຮູບຕົວ U ທັງສອງແບບບໍ່ມີຟັກແຮງລະຫວ່າງຂັ້ນຂັ້ນໄດ ແລະ ຄວາມສູງຂອງຂັ້ນໄດຍັງມີຂະໜາດແຕກຕ່າງກັນແຕ່ 10 - 28 ຊມ, ກວ້າງ 15 - 35 ຊມ.

3.7. ຄຸນລັກສະນະເຕັກນິກວິຊາການ ແລະ ວັດສະດຸກໍ່ສ້າງ

ບັນດາວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງຢູ່ເຂດຕົວເມືອງເກົ່າຝຣັ່ງທ່າແຂກຕື້ນຕໍ່ແມ່ນກໍ່ສ້າງຕາມແຜນຮ່າງຫຼື ຄັດລອກແບບມາຈາກບັນດາສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງອື່ນໆ ທີ່ໄດ້ຮັບການກໍ່ສ້າງຢູ່ບັນດາເຂດຕາເວັນອອກ. ການກໍ່ສ້າງວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳຝຣັ່ງ ແມ່ນໄດ້ໃຊ້ຄົນງານຈາກຫວຽດນາມເປັນສ່ວນໃຫຍ່ ເພາະຊາວລາວບໍ່ມີປະສົບການໃນການກໍ່ສ້າງວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳແບບຝຣັ່ງ, ເຖິງວ່າວຽກງານເຫຼົ່ານັ້ນບໍ່ເປັນຂະໜາດໃຫຍ່ກໍຕາມ ແຕ່ເຂົາເຈົ້າຍັງຕ້ອງການປະສົບການ ແລະ ທັກສະໃນລະດັບສູງ. ຂະບວນການກໍ່ສ້າງຂອງວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນດຳເນີນໃນລະດູຮ້ອນເລີ່ມແຕ່ ເດືອນພະຈິກ ຫາ ເດືອນພຶດສະພາ, ວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງມີສອງລະບົບໂຄງສ້າງເຊັ່ນ ຝາຮັບນ້ຳໜັກ ແລະ ໂຄງສ້າງຮັບນ້ຳໜັກ.

3.8. ລະບົບໂຄງສ້າງຂອງຝາຮັບນ້ຳໜັກ

ລະບົບໂຄງສ້າງຝາຮັບນ້ຳໜັກ ແມ່ນໃຊ້ກັບວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງສ່ວນໃຫຍ່ທີ່ມີຄວາມໜາຂອງຝາ ຂະໜາດ 20 - 40 ຊມ, ຝານີ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນຈາກຮາກຖານຈີນເຖິງຄານຫຼັງຄາ ແລະ ກາຍເປັນດ້ານໜ້າຂອງອາຄານ. ລະບົບໂຄງສ້າງຝາຮັບນ້ຳໜັກນີ້ມີການສົ່ງແຮງເລີ່ມຕົ້ນຈາກຫຼັງຄາລົງລຸ່ມຜ່ານລະບົບຫຼັງຄາໂຄງສ້າງໄມ້ສົ່ງໄປຫາຝາ ແລະ ສຸດທ້າຍໄປສູ່ຮາກຖານໃຕ້ດິນ, ອາຄານສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງທີ່ໄດ້ນຳໃຊ້ຝາຮັບນ້ຳໜັກນີ້ ຈະເຮັດໃຫ້ພື້ນທີ່ພາຍໃນອາຄານມີຄວາມມົດຫຼາຍ ເນື່ອງຈາກການນຳໃຊ້ພາຍໃນຂອງອາຄານຖືກກໍ່ດ້ວຍຝາໜາ, ບໍ່ມີຫ້ອງໂຖງ ຫຼື ທາງຍ່າງ, ຫ້ອງແມ່ນຖືກເຊື່ອມຕໍ່ໂດຍດ້ວຍປະຕູໂດຍກົງ.

1) ລະບົບໂຄງສ້າງໂຄງຮັບນ້ຳໜັກ: ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນໃຊ້ໃນງານສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງເຊັ່ນ ເຮືອນເສົາສູງ, ລະບົບໂຄງສ້າງທີ່ມີການຖ່າຍເທນ້ຳໜັກຈາກຄານໄປຍັງເສົາ ແລະ ຝາກໍ່ມີໜ້າທີ່ປົກປິດເທົ່ານັ້ນທີ່ເຮັດດ້ວຍໄມ້ແປ້ນ, ປຸນເບົາ (ຝາຕ່ອກຊີ) ແລະ ຝາກໍ່ດິນຈີ່ ທີ່ມີຂະໜາດ 10 - 13 ຊມ. ເສົາຊັ້ນລຸ່ມແມ່ນກໍ່ດ້ວຍດິນຈີ່ ທີ່ມີຂະໜາດໜ້າຕັດ 40x40-60 x 60 ຊມ, ໃນຂະນະທີ່ເສົາຊັ້ນສອງສາມາດເຮັດດ້ວຍເສົາດິນຈີ່ ຫຼື ເສົາໄມ້ກໍ່ໄດ້, ເສົາເຮັດດ້ວຍດິນຈີ່ແມ່ນຈະກໍ່ຈາກດ້ານເທິງຕໍ່ຈາກເສົາຊັ້ນລຸ່ມ ໂດຍເສົາຈະມີຂະໜາດໜ້າຕັດ 25x25 - 40x40 ຊມ ແລະ ເສົາໄມ້ທີ່ມີຂະໜາດໜ້າຕັດ 20x20 - 25x25 ຊມ. ໃນລະບົບໂຄງສ້າງຮັບນ້ຳໜັກຂອງວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງໃນວັດສະດຸມຸງຫຼັງຄາ ເຊັ່ນ ກະເບື້ອງຈະສົ່ງນ້ຳໜັກໄປສູ່ລະບົບຫຼັງຄາ, ເຊິ່ງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນເຮັດດ້ວຍໄມ້ເຊັ່ນ ພື້ນເຮືອນ ແລະ ຄານ, ທັງໝົດແມ່ນຖ່າຍຖອດນ້ຳໜັກລົງໄປຢູ່ເສົາຊັ້ນລຸ່ມສຸດ ແລະ ຫຼັງຈາກນັ້ນຖືກຖ່າຍຖອດນ້ຳໜັກໄປຍັງຮາກຖານ.

2) ວັດສະດຸກໍ່ສ້າງ: ໃນການກໍ່ສ້າງອາຄານສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງ ແມ່ນເຮັດດ້ວຍວັດສະດຸ ເຊັ່ນ ດິນຈີ່, ຫີນ, ຊາຍ, ໄມ້, ຕົ້ນຕໍແມ່ນວັດສະດຸຂອງທ້ອງຖິ່ນທີ່ຊຸດຄົ້ນຢູ່ພື້ນທີ່ນັ້ນ ແຕ່ວັດສະດຸ ແລະ ອຸປະກອນທີ່ທັນສະໄໝ

ອື່ນໆແມ່ນນຳເຂົ້າຈາກພາຍນອກເຊັ່ນ ຊີມັງ, ແກ້ວ, ເຫຼັກກ້າ, ບານປະຕູ ວັດຖຸກໍ່ສ້າງທີ່ຜະລິດຢູ່ພາຍໃນປະເທດລວມມີ:

- ດິນຈີ່: ເປັນວັດສະດຸທີ່ໃຊ້ໃນການກໍ່ສ້າງຮາກຖານ, ເສົາ, ຝາ ແລະ ປະຕູໂຂງ ຕາມລະບົບໂຄງສ້າງຝາຮັບນ້ຳໜັກຂອງອາຄານສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງ. ສະຖານທີ່ຜະລິດວັດສະດຸກໍ່ສ້າງໃນເວລານັ້ນແມ່ນຜະລິດຢູ່ທ້ອງຖິ່ນອ້ອມຂ້າງຕົວເມືອງທ່າແຂກ ແຂວງຄຳມ່ວນ.

- ກະເບື້ອງ ແລະ ແຜ່ນພື້ນ : ຫຼັງຄາແມ່ນເຮັດດ້ວຍກະເບື້ອງດິນເຜົາ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນກະເບື້ອງທີ່ຜະລິດຢູ່ພາຍໃນປະເທດ ແລະ ປະກອບມີ 2 ປະເພດຄື: ກະເບື້ອງຮູບຊົງກົມ ແລະ ກະເບື້ອງຮູບຊົງມຸມ, ມີທັງສີສົ້ມ ແລະ ສີແດງ, ເປັນສີທຳມະຊາດຂອງດິນທີ່ບໍ່ມີສີອື່ນ. ໃນເວລານັ້ນ, ກະເບື້ອງດິນເຜົາແມ່ນວັດສະດຸມຸງທີ່ດີທີ່ສຸດ ສວຍງາມ ແລະ ຫິນທານ ເມື່ອທຽບກັບວັດສະດຸມຸງຫຼັງຄາປະເພດອື່ນໆ ເຊັ່ນ ແຜ່ນໄມ້, ຫຍ້າ, ໃບໄມ້ ເຊິ່ງສາມາດເຂົ້າໃຈໄດ້ສຳລັບມຸງຫຼັງຄາຂອງອາຄານສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງ, ວັດສະດຸພື້ນເຮືອນສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນໃຊ້ກະເບື້ອງຫຼາຍປະເພດເຊັ່ນ ສີ່ຫຼ່ຽມມົນ 20x20 ຊມ, ສີ່ຫຼ່ຽມ 5x10x20 ຊມ ແລະ ຮູບຊົງ 6 ມຸມທີ່ມີລັດສະໝີ $R = 8$ ຊມ. ນອກຈາກນີ້, ຍັງມີສະຖາປັດຕະຍະກຳຂອງຝຣັ່ງທີ່ເຮັດພຽງແຕ່ພື້ນໂດຍການປູດ້ວຍຊີມັງ ແລະ ບໍ່ໄດ້ມີການປູພື້ນ.

- ໄມ້: ເປັນວັດຖຸທີ່ຖືກນຳໃຊ້ຢ່າງກວ້າງຂວາງໃນການກໍ່ສ້າງ ເຊັ່ນ ປະຕູ, ຂີ່, ດົງ, ພື້ນ, ກັນສາດ, ຮາວຂັ້ນໄດ ... ວັດສະດຸນີ້ຖືກຜະລິດຢູ່ໃນທ້ອງຖິ່ນ ເພາະຄົນລາວເຮົາມັກໃຊ້ໄມ້ເພື່ອສ້າງເຮືອນ.

- ຫີນຂົບ, ຫີນ ແລະ ດິນຊາຍ: ວັດສະດຸເຫຼົ່ານີ້ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຊຸດຄົ້ນຢູ່ລຸ່ມແມ່ນ້ຳຂອງ ແຕ່ໃນຊ່ວງເວລານັ້ນການຊຸດຄົ້ນຫີນຄົບ, ຫີນ, ດິນຊາຍ ແມ່ນເຮັດດ້ວຍມືທັງໝົດ ເພາະບໍ່ມີເຄື່ອງຈັກໃນໄລຍະການຊຸດຄົ້ນຕ້ອງໄດ້ຂົນສົ່ງໄປຈົນຮອດໃນລະດູຮ້ອນ ເມື່ອນ້ຳຂອງແຫ້ງແລ້ງ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ການຊຸດຄົ້ນມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ແລະ ສະດວກ

ເພາະວ່າປະຊາຊົນສາມາດຍ່າງໄປພື້ນທີ່ການຜະລິດ ແລະ ການຂົນສົ່ງໂດຍກວຽນໄປຍັງສະຖານທີ່ກໍ່ສ້າງ.

- ປູນ: ເປັນວັດສະດຸປະສານທີ່ໃຊ້ກັບດິນຈີ່ເພື່ອກໍ່ຝາ, ເສົາ, ພື້ນ ແລະ ລາຍລະອຽດອື່ນໆຂອງອາຄານ. ບັນຫາການປະສົມປູນໃນເວລານັ້ນແມ່ນຍ້ອນປະສົບການຂອງຜູ້ອອກແຮງງານແຕ່ລະຄົນ ເພາະເຂົາເຈົ້າຈະມີວິທີການປະສົມປູນຕາມອັດຕາສ່ວນ ແລະ ສ່ວນປະກອບຂອງວັດສະດຸທໍາມະຊາດທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ຫຼັງຈາກນັ້ນ, ຊີມັງໄດ້ຖືກນໍາເຂົ້າມາໃນລາວເພື່ອເຮັດປູນປະສົມທີ່ທັນສະໄໝເພື່ອທົດແທນປູນທໍາມະຊາດ ສໍາລັບການກໍ່ສ້າງຂອງສະຖາປັດຕະຍະກໍາຝຣັ່ງສ່ວນໃຫຍ່.

4. ວິພາກຜົນ

ໃນການສຶກສາເອກະລັກລວມຂອງສະຖາປັດຕະຍະກໍາທີ່ຢູ່ອາໄສ ໃນສະໄໝເປັນຫົວເມືອງຂຶ້ນຂອງຝຣັ່ງຢູ່ຫວຽດນາມ ໂດຍການສຶກສາຂອງ Do Duy Khang, (2020) ໄດ້ເວົ້າວ່າ ທີ່ຢູ່ອາໄສແມ່ນອົງປະກອບທີ່ສໍາຄັນຂອງໂຄງສ້າງພື້ນທີ່ໃນຕົວເມືອງໃນບໍລິເວນໃກ້ຄຽງ. ແຕ່ລະປະເພດມີເຮືອນຢູ່ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ, ເຕີບໂຕ ແລະ ຫັນປ່ຽນຕາມລັກສະນະວັດທະນະທຳ, ສັງຄົມ ແລະ ເສດຖະກິດທີ່ແຕກຕ່າງກັນ, ແຕ່ຍັງມີອິດທິພົນຕໍ່ກັນ. ບັນດາປັດໄຈຄື: ແນວຄິດທີ່ພັກອາໄສ, ການນໍາໃຊ້ວັດສະດຸ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີກໍ່ສ້າງ ເປັນຕົ້ນແມ່ນວິທີການວາງແຜນຂອງຕາເວັນຕົກໄດ້ປ່ຽນແປງເຮືອນຊານ ແລະ ຖະໜົນຫົນທາງໃນຕົວເມືອງຂອງຫວຽດນາມ ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍໄປຈາກແບບດັ້ງເດີມ. ຈາກນັ້ນປັດໄຈວັດທະນະທຳ, ສະພາບອາກາດ ແລະ ທິວທັດທ້ອງຖິ່ນກໍ່ເປັນຮູບຮ່າງ ແລະ ເຮັດໃຫ້ເຮືອນຢູ່ທີ່ມີເອກະລັກອິນດູຈີນ. ນອກນັ້ນ, ຍັງໄດ້ສະຫຼຸບປະເພດຂອງຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກໍາກ່ອນອານານິຄົມ, ແບບສະຖາປັດຕະຍະກໍາ Neoclassical, ແບບສະຖາປັດຕະຍະກໍາທ້ອງຖິ່ນຂອງຝຣັ່ງ, ແບບທີ່ທັນສະໄໝ, ແບບສະຖາປັດຕະຍະກໍາອິນດູຈີນ. Vanivong, (2018) ສະຖາປັດຕະຍະກໍາຂອງເຮືອນຂອງລາວໃນເຂດອານານິຄົມຝຣັ່ງໃນສະຫວັນນະເຂດໃນໄລຍະຂອງການແຊກແຊງວັດ

ທະນະທຳຂອງສະຖາປັດຕະຍະກໍາຂອງອານານິຄົມຝຣັ່ງໃນອິນດູຈີນປະສົມປະສານກັບຮູບແບບຂອງສະຖາປັດຕະຍະກໍາພື້ນເມືອງລາວ, ການກໍ່ສ້າງທັງໝົດໄດ້ຖືກປະຕິບັດໃນການປົກຄອງຂອງຝຣັ່ງໃນລາວແຕ່ປີ 1900 - 1954. ໃນລະຫວ່າງນີ້, ມີໂຄງປະກອບອານານິຄົມຂອງຝຣັ່ງຈຳນວນຫຼາຍທີ່ມີການຈັດຕັ້ງ ແລະ ພັດທະນາເປັນຫຼາຍປະເພດທີ່ແຕກຕ່າງກັນ, ຈາກຮູບແບບຂອງສະຖາປັດຕະຍະກໍາຕົ້ນກໍາເນີດໃນປະເທດຝຣັ່ງກັບການປ່ຽນສະຖາປັດຕະຍະກໍາ ເພື່ອຄວາມພໍໃຈທ້ອງຖິ່ນໃນເຂດດັ່ງກ່າວ. ລັກສະນະຂອງສະຖາປັດຕະຍະກໍາຂອງອານານິຄົມຝຣັ່ງໃນເຂດສະຫວັນນະເຂດສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນເນັ້ນໜ້າທີ່ການນໍາໃຊ້ ໄປຕາມຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກໍາ ແລະ ວັດສະດຸກໍ່ສ້າງໄດ້ຖືກນໍາໃຊ້ເພື່ອຕອບສະໜອງຂອງສັງຄົມ, ວັດທະນະທຳ, ກິດຈະກຳດຳລົງຊີວິດ ແລະ ທຳມະຊາດ (ເຊັ່ນ ຄວາມຮ້ອນ ແລະ ສະພາບອາກາດທີ່ຊຸ່ມຊື່ນຂອງເຂດຮ້ອນ ...) ແລະ ສິ່ງເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນຕົ້ນຕໍປັດໄຈທີ່ກຳນົດລັກສະນະຂອງຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກໍາໃນເຂດຕົວເມືອງກໍາ ຝຣັ່ງໃນແຂວງສະຫວັນນະເຂດ. Upachitkul et al., (2021) ໄດ້ສຶກສາກ່ຽວກັບຮູບແບບຂອງສະຖາປັດຕະຍະກໍາອານານິຄົມໃນແຂວງຈຳປາສັກ, ໄດ້ອະທິບາຍວ່າ ຕຶກອາຄານແບບອານານິຄົມຂອງຝຣັ່ງເສດທີ່ສ້າງຂຶ້ນໃນລະຫວ່າງປີ 1893-1954 ໄດ້ມີອິດທິພົນຢ່າງໃຫຍ່ຫຼວງຕໍ່ສະຖາປັດຕະຍະກໍາໃນຈຳປາສັກ, ສິ່ງຜົນໃຫ້ສະຖາປັດຕະຍະກໍາແບບເອີຣົບໄດ້ຮັບການປັບຕົວເຂົ້າກັບສະພາບອາກາດ. ນັກອານານິຄົມຝຣັ່ງເລີ່ມກໍ່ສ້າງອາຄານເພື່ອຮັບໃຊ້ເປັນຫ້ອງການບໍລິຫານ ແລະ ເຮືອນສໍາລັບຜູ້ບໍລິຫານ ແລະ ຄອບຄົວຂອງຝຣັ່ງ. ອາຄານທັງໝົດໄດ້ຖືກອອກແບບ ແລະ ເບິ່ງແຍງໂດຍຊາວຝຣັ່ງ; ສໍາລັບວຽກງານສາທາລະນະ, ແຮງງານຫວຽດນາມໄດ້ຖືກນໍາເຂົ້າຍ້ອນວ່າພວກເຂົາເປັນຊ່າງກໍ່ສ້າງທີ່ມີຄວາມຊໍານິຊໍານານ. ອາຄານອານານິຄົມຍັງຖືກໃຊ້ໃນທຸກມື້ນີ້ໂດຍມີການປ່ຽນແປງບາງຢ່າງເພື່ອໃຫ້ເໝາະສົມກັບສະພາບຂອງອາຄານ, ເຈົ້າຂອງ, ແລະ ຜູ້ທີ່ມີອິດທິພົນຕໍ່ສັງຄົມ. Onmavong, (2016).

ໄດ້ເວົ້າສະຖາປັດຕະຍະກຳຍຸກອານານິຄົມຢູ່ທ່າແຂກແມ່ນ ວັດທະນະທຳຕາເວັນຕົກ, ຫວຽດນາມ, ລາວ, ຈີນ ປະສົມ ປະສານກັນຜ່ານອິດທິພົນຂອງຜູ້ກໍ່ສ້າງ. ສະຖາປັດຕະຍະ ກຳໃນຍຸກອານານິຄົມເຮັດໃຫ້ພວກເຮົາເຫັນຄວາມແຕກ ຕ່າງທາງດ້ານວັດທະນະທຳຂອງປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ, ຄວາມຮູ້ ແລະ ຄວາມສາມາດແຕກຕ່າງກັນ ນອກຈາກນັ້ນ, ຍັງສາມາດສັງເກດເຫັນວ່າປະຊາຊົນຍອມຮັບຄວາມແຕກ ຕ່າງດັ່ງກ່າວເພື່ອໃຫ້ວຽກງານສະຖາປັດຕະຍະກຳຖືກສ້າງ ຂຶ້ນເພື່ອເພີ່ມຄວາມສະຫວັດດີການຂອງຜູ້ໃຊ້ ຫຼື ຜູ້ອາໄສຢູ່ ໃນອາຄານ. Vongvilay et al., (2015) ໃນໄລຍະການ ຕົກເປັນອານານິຄົມຂອງຝຣັ່ງໃນ ສປປ ລາວ (ແຕ່ປີ 1893- 1953), ຝຣັ່ງໄດ້ລວມເອົາອົງປະກອບສະຖາປັດຕະຍະກຳ ຂອງຕົນເຂົ້າໃນສະຖາປັດຕະຍະກຳລາວແບບດັ້ງເດີມ ແລະ ດັດແປງໃຫ້ເໝາະສົມກັບສະພາບອາກາດ. ແບບອານາ ນິຄົມຂອງຝຣັ່ງຍັງສືບຕໍ່ສ້າງຜົນກະທົບເລັກນ້ອຍໃນຕົວ ເມືອງ ແລະ ຕົວເມືອງໃຫຍ່ສ່ວນໃຫຍ່. ການປະສົມ ປະສານຢ່າງກົມກຽວຂອງສະຖາປັດຕະຍະກຳລາວແບບ ດັ້ງເດີມ ແລະ ອິດທິພົນຂອງອານານິຄົມຝຣັ່ງ ສະແດງໃຫ້ ເຫັນຄຸນຄ່າທີ່ແທ້ຈິງ ແລະ ຄວາມຮັ່ງມີຂອງຄຸນລັກສະນະ ຂອງເມືອງ. ບັນດາຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳທີ່ເປັນ ເອກະລັກສະເພາະ ແລະ ລວດລາຍນີ້ມີຄຸນຄ່າຕໍ່ມໍລະດົກ ຂອງເຂດ; ຮູບແບບດັ່ງກ່າວຫຼາຍຮູບແບບຍັງຄົງໄດ້ຮັບການ ອະນຸຮັກຈົນມາຮອດທຸກມື້ນີ້.

5. ສະຫຼຸບ

ເອກະລັກຂອງມໍລະດົກສະຖາປັດຕະຍະກຳອານາ ນິຄົມ ຢູ່ເຂດໃຈກາງເມືອງທ່າແຂກແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຕໍ່ ການພັດທະນາແຂວງຄຳມ່ວນ, ນອກຈາກນັ້ນຍັງເປັນການ ຄຸ້ມຄອງເພື່ອການທ່ອງທ່ຽວທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ປະຫວັດ ສາດຂອງແຂວງ. ສຳລັບການອະນຸຮັກ ແລະ ຄຸ້ມ ຄອງອາຄານເກົ່າທີ່ເປັນມໍລະດົກສະຖາປັດຕະຍະກຳແມ່ນ ໄດ້ເນັ້ນໜັກເຖິງຄວາມສຳຄັນຂອງການຮັກສາຄຸນຄ່າທາງ ປະຫວັດສາດ ແລະ ວັດທະນະທຳຂອງອາຄານອານານິຄົມ ສະໄໝຝຣັ່ງເຫຼົ່ານີ້ ເພື່ອສົ່ງເສີມການພັດທະນາຕົວເມືອງທ່າ

ແຂກໃຫ້ຍືນຍົງ ແລະ ຍັງໄດ້ຮັບປະກັນຄວາມຍືນຍົງຂອງ ການພັດທະນາການທ່ອງທ່ຽວໃນພາກພື້ນ.

6. ຂໍ້ຂັດແຍ່ງ

ຂ້າພະເຈົ້າໃນນາມຜູ້ຄົນຄວ້າວິທະຍາສາດ ພ້ອມ ດ້ວຍທີມງານ ຂໍປະຕິຍານຕົນວ່າ ຂໍ້ມູນທັງໝົດທີ່ມີໃນບົດ ຄວາມວິຊາການດັ່ງກ່າວນີ້ ແມ່ນບໍ່ມີຂໍ້ຂັດແຍ່ງທາງຜົນ ປະໂຫຍດກັບພາກສ່ວນໃດ ແລະ ບໍ່ໄດ້ເອື້ອປະໂຫຍດໃຫ້ ກັບພາກສ່ວນໃດພາກສ່ວນໜຶ່ງ, ກໍລະກໍລະນີມີການ ລະເມີດ ໃນຮູບການໃດໜຶ່ງ ຂ້າພະເຈົ້າມີຄວາມຍືນຕົ ທີ່ຈະ ຮັບຜິດຊອບແຕ່ພຽງຜູ້ດຽວ.

7. ເອກະສານອ້າງອີງ

ແຂວງຄຳມ່ວນ. (2023). *ຂໍ້ຕົກລົງວ່າດ້ວຍການຮັບຮອງ ເອົາອາຄານ ແລະ ເຮືອນເກົ່າສະໄໝຝຣັ່ງ ຢູ່ເມືອງທ່າ ແຂກ ແຂວງຄຳມ່ວນ ເປັນເຮືອນອະນຸຮັກທາ ປະຫວັດສາດ ແຂວງຄຳມ່ວນ*: ຫ້ອງວ່າການປົກຄອງ ແຂວງຄຳມ່ວນ.

ແຂວງຄຳມ່ວນ. (2023). *ຂໍ້ຕົກລົງວ່າດ້ວຍການຄຸ້ມຄອງ, ອະນຸຮັກອາຄານ ແລະ ເຮືອນເກົ່າສະໄໝຝຣັ່ງ ປົກຄອງຢູ່ເມືອງທ່າແຂກ ແຂວງຄຳມ່ວນ*: ຫ້ອງ ວ່າການປົກຄອງ ແຂວງຄຳມ່ວນ.

ພະແນກຖະແຫຼງຂ່າວ ວັດທະນະທຳ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວ ແຂວງຄຳມ່ວນ. (2007). *ຍຸດທະສາດ ການທ່ອງທ່ຽວ ຮອດປີ 2020 ແລະ ແຜນດາເນີນ ງານພັດທະນາ ແລະ ສົ່ງເສີມການທ່ອງທ່ຽວ ສົກປີ 2006 - 2020 ຂອງແຂວງຄຳມ່ວນ*. ພະແນກ ຖະແຫຼງຂ່າວ ວັດທະນະທຳ ແລະ ທ່ອງທ່ຽວແຂວງ.

ADB. (2016). *Natural, cultural and historic heritage tourism preservation and management plan* (Khammouane Province 2016-2025). [Online] 2024. Available from: <https://www.tiigp-laos.org/downloads/other/Khammouane%20Natural%20Cultural%20and%20Historic%20Heritage%20Tourism%20Management%20Plan%20English.pdf>

- Do Duy Khang. (2020). *General characteristics of French architecture in France in Vietnam*. [Online] 2024. Available from: <http://thuvien.mtu.edu.vn/Default.aspx?ArticleId=1327d333-4dd6-4441-bbed-4bebb6d30448>
- JICA. (2010) *Preparatory survey on formulation of basic strategies for regional core cities development in Lao People's Democratic Republic*. [Online] 2024. Available from: https://openjicareport.jica.go.jp/pdf/11981081_01.pdf
- JICA. (2016). *Data collection survey on tourism development in Luang Prabang in Lao PDR*. [Online] 2024. Available from: <https://openjicareport.jica.go.jp/pdf/12254462.pdf>
- Karlström, A. (n.d.). *Preserving mmpermanence: the creation of heritage in Vientiane, Laos*.
- Keobountham, S. (2020). The production of urban space in Vientiane: from colonial to neoliberal times (1893-2020). *OALib*, 07(09), 1–18. <https://doi.org/10.4236/oalib.1106696>
- Le Minh Son and Linh Ngoc Thao Dang. (2019). *Preserving and promoting colonial architecture heritage conservation and the challenge of urban development in Da Nang City*.
- Onmavong, T. (2016). *Sathapattayakam thi dairap itthiphon tawantok nai prathet satharanarat prachathippatai prachachon Lao*. [Master thesis], Chulalongkorn University, Thailand.
- Phattananurochan, P., & Suthon Khongsaktrakun, S. (2020). Architectural characteristic of row houses in Thakhek old town of Khammouane Province, Lao's People Democratic Republic. *Built Environment Inquiry Journal (BEI): Faculty of Architecture, Khon Kaen University*, 19(2), 24–49. <https://doi.org/10.14456/bei.2020.8>
- Southiphong, A. (2017). *Designing a new building in historic setting: a case study of National University of Laos* [Master thesis], National University of Laos. <https://doi.org/10.58837/CHULA.THE.2017.13>
- Somsamon., V, (2018). Urban planning and sustainable development of tourism in world heritage site, Luang Prabang town. *Souphanouvong University Journal Multidisciplinary Research and Development* 3(1), 11–34.
- Vanivong., K, (2018). The feature of the Lao pillar house of French quarter's architectural in Savannakhet city lao PDR. *Science Journal of Architecture & Construction* 3, 8–12
- Upachitkul, C., Wongpongkham, N., & Sriruksa, K. (2021). Acculturation of the Colonial Architecture of Champasak Province, Lao PDR. *Journal of Mekong Societies*, 17(3), 166–186.
- Vongvilay, X., Shin, J.-E., Kang, Y.-H., Kim, E.-D., & Choi, J.-H. (2015). The Influence of French Colonial Rule on Lao Architecture with a Focus on Residential Buildings. *Journal of Asian Architecture and Building Engineering*, 14(2), 279–286. <https://doi.org/10.3130/jaabe.14.279>

ຮູບປະກອບ ເນື້ອໃນການສຶກສາເອກະລັກມໍລະດົກສະຖາປັດຕະຍະກຳ

ຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນວິນລາ

ຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນຫ້ອງແຖວ

ຮູບແບບສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນໄມ້ລາວ

ຮູບທີ 2 ລັກສະນະຂອງອາຄານສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນວິນລາຊິນດຽວ

ຮູບທີ 3 ລັກສະນະຂອງອາຄານສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນວິນລາສອງຊັ້ນ

ຮູບທີ 4 ລັກສະນະຂອງສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນຫ້ອງແຖວຊັ້ນດຽວ

ຮູບທີ 5 ລັກສະນະຂອງສະຖາປັດຕະຍະກຳເຮືອນຫ້ອງແຖວສອງຊັ້ນ

ຫຼັງຄາ “ມາ
ນິລາ” (Gable

ຫຼັງຄາ “ປັນຍາ”
(Hipped roof)

ຫຼັງຄາ Haft
hipped

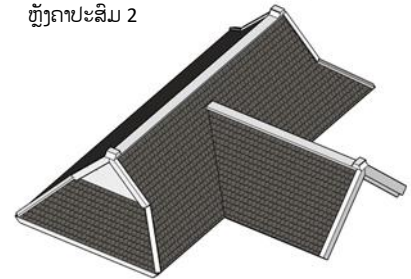
ຫຼັງຄາ Tudor

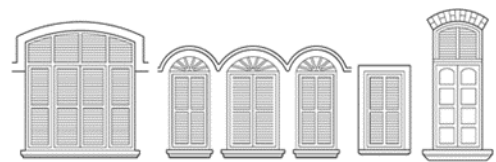
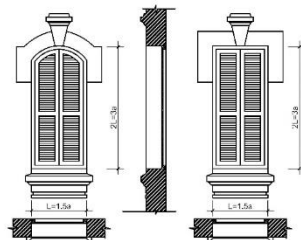
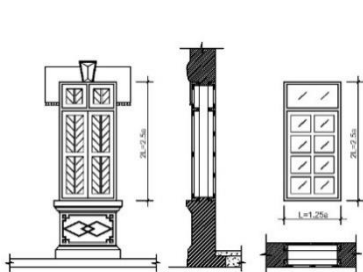
ຫຼັງຄາປະສົມ 1

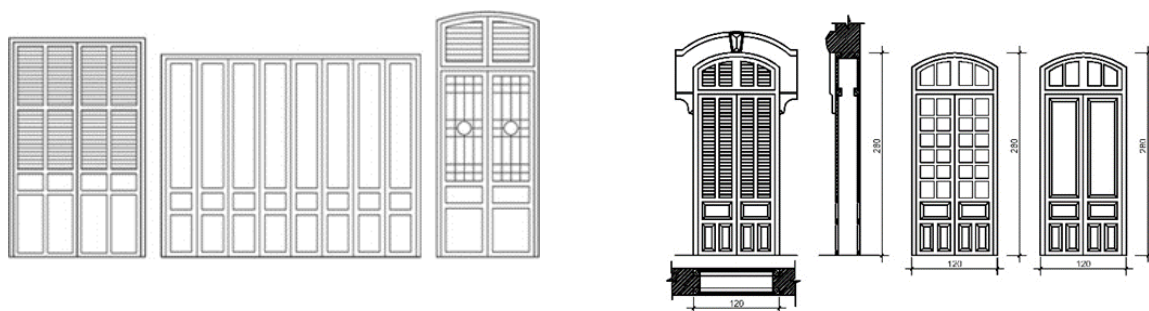
ຫຼັງຄາປະສົມ 2

ຮູບທີ 6 ລັກສະນະຂອງຮູບຊົງຫຼັງຂອງອາຄານສະຖາປັດຕະຍະກຳເຂດໃຈກາງເມືອງເກົ່າທ່າແຂກ

ລັກສະນະຂອງປ່ອງຢ້ຽມ

ລັກສະນະຂອງປະຕູ

ລັກສະນະຂອງແຂວນນາງທີ່ໃຊ້ຮອງຮັບກ້ອງຫຼັງຄາ

ຮູບທີ 7 ລັກສະນະຂອງປ່ອງຢ້ຽມ, ປະຕູ ແລະ ແຂວນນາງທີ່ໃຊ້ຮອງຮັບກ້ອງຫຼັງຄາ